

P7_TA-PROV(2010)0283

Padėtis Kirgizijoje

2010 m. liepos 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Kirgizijoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kirgizijos ir Centrinės Azijos, ypač į 2005 m. gegužės 12 d. ir 2010 m. gegužės 6 d. rezoliucijas,
 - atsižvelgdamas į savo 2008 m. vasario 20 d. rezoliuciją dėl ES strategijos Centrinės Azijos atžvilgiu¹,
 - atsižvelgdamas į ES smurtinių konfliktų prevencijos programą, kurią 2001 m. Geteborge priėmė Europos Vadovų Taryba,
 - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos–vyriausiosios įgaliotinės Catherine Ashton pareiškimus dėl 2010 m. birželio 11 d. Kirgizijoje kilusių naujų susirėmimų ir 2010 m. birželio 28 d. surengto referendumo dėl konstitucijos,
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų tarybos 2010 m. birželio 14 d. išvadas,
 - atsižvelgdamas į 2010 m. birželio 16 d. ESBO pirmininko specialiojo pasiuntinio, JT specialiojo įgaliotinio ir ES specialiojo atstovo Kirgizijai bendrą pareiškimą dėl padėties Kirgizijoje,
 - atsižvelgdamas į 2007 m. birželio 21–22 d. vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo metu patvirtintą ES strategiją dėl naujos partnerystės su Centrine Azija,
 - atsižvelgdamas į 2010 m. birželio 14 d. bendrą pažangos pranešimą dėl ES strategijos Centrinei Azijai įgyvendinimo, kurį Europos Vadovų Tarybai pateikė Taryba ir Komisija,
 - atsižvelgdamas į 1999 m. įsigaliojusį ES ir Kirgizijos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą,
 - atsižvelgdamas į Europos bendrijos 2007–2013 m. regiono strateginį dokumentą dėl pagalbos Centrinei Azijai,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi 2010 m. birželio 11 d. prasidėjo smurtiniai susirėmimai pietinės Kirgizijos dalies miestuose Oše ir Džalalabade, kurie tęsėsi ir vis stiprėjo iki 2010 m. birželio 14 d. ir kurių metu, kaip pranešama, šimtai ginkluotų vyrų šurmavo miestų gatves, šaudė į civilius ir padeginėjo parduotuves, taikinius pasirinkdami pagal tautinę priklausomybę,
- B. kadangi pasak Kirgizijos valdžios institucijų per susirėmimus žuvo apie 300 žmonių, tačiau buvo išreikšta nuogaštavimų, taip pat ir laikinosios vyriausybės vadovės Rozos Otunbajevos, kad tikrieji skaičiai gali būti daug didesni; kadangi daugiau kaip 2000 žmonių buvo sužeista ar paguldyta į ligoninę ir daug žmonių vis dar laikomi dingusiais be

¹ OL C 184 E, 2009 8 6, p. 49.

žinios,

- C. kadangi manoma, kad dėl smurto 300 000 žmonių buvo perkelti šalies viduje ir 100 000 ieškojo prieglobsčio kaimyniniame Uzbekistane; kadangi Taškento vyriausybė, padedama tarptautinių organizacijų, teikė humanitarinę pagalbą pabėgėliams, tačiau 2010 m. birželio 14 d. uždarė savo sieną su Kirgizija, pagrįsdama šį veiksma tu, jog stokoja pajėgumų priimti daugiau žmonių,
 - D. kadangi laikinoji vyriausybė paskelbė nepaprastą padėtį regione, o saugumo pajėgos nesugebėjo suvaldyti situacijos; kadangi laikinoji prezidentė Roza Otunbajeva, kuri kreipėsi į Rusijos prezidentą D. Medvedevą ir Kolektyvinio saugumo sutarties organizaciją dėl karinės paramos siekiant atkurti tvarką, sulaukė neigiamų atsakymų; kadangi buvo pateiktas prašymas atsiųsti tarptautines policijos pajėgas ir šiuo metu šį prašymą svarsto ESBO,
 - E. kadangi ES aiškiai suinteresuota, kad Kirgizijoje įsigalėtų taika, demokratija ir ekonominė gerovė; kadangi ES įsipareigojo būti šio regiono valstybių partnere, ypač pagal Centrinės Azijos strategiją; kadangi skubiai reikia priimti kur kas didesnius tarptautinius įsipareigojimus ir ES atsakas turės įtakos jos kaip partnerės patikimumui,
 - F. kadangi Komisija skyrė 5 mln. eurų neatidėliotinai medicinos pagalbai, humanitarinei pagalbai, ne maisto prekėms, apsaugai ir psichologinei pagalbai žmonėms, kenčiantiems dėl krizės; kadangi tai neprilygsta JT skubios pagalbos prašymui skirti 71 mln. JAV dolerių neatidėliotinai pagalbai,
 - G. kadangi 2001 m. priimtoje Geteborgo programoje ir vėlesniuose dokumentuose ES pripažino konfliktų prevencijos svarbą ir kadangi atsižvelgiant į dabartinę padėtį Kirgizijoje būtina teorinius samprotavimus paversti konkrečiais veiksmais,
 - H. kadangi 2010 m. birželio 27 d. taikiai vykęs referendumas pasižymėjo dideliu rinkėjų aktyvumu ir daugiau kaip 90 proc. balsavusiųjų pritarė naujai konstitucijai, pagal kurią nustatoma prezidento ir parlamento galių pusiausvyra, patvirtino Rožą Otunbajevą laikinąja prezidente iki 2011 m. gruodžio 31 d. ir paleido Konstitucinį teismą; kadangi 2010 m. spalio 10 d. planuojama surengti parlamento rinkimus,
 - I. kadangi Centrinės Azijos šalys susiduria su daugeliu bendrų problemų, pvz., skurdu ir dideliu pavojumi žmonių saugumui, ir kadangi šiose šalyse būtina stiprinti demokratiją, gerą valdymą ir diegti teisinės valstybės principus; kadangi yra poreikis atkurti ir sustiprinti regioninį bendradarbiavimą, siekiant plėtoti bendrą požiūrį į problemas ir iššūkius regione; kadangi regioniniai ir tarptautiniai veikėjai turėtų laikytis bendresnės pozicijos kalbant apie problemas ir iššūkius regione,
 - J. kadangi ES turi visuomet laikytis įsipareigojimo įtraukti žmogaus teisių, demokratinius ir teisinės valstybės principus į visus susitarimus su trečiosiomis šalimis ir stiprindama savo, kaip patikimos regioninės politikos dalyvės, vaidmenį vykdyti nuoseklią politiką ir taip skatinti demokratines reformas,
1. reiškia didelį susirūpinimą dėl Kirgizijos pietuose kilusių tragiškų smurtinių susirėmimų ir reiškia užuojautą visų aukų šeimoms;
 2. smerkia naujausią smurto protrūkį pietinėje Kirgizijos dalyje; apgailestauja dėl žmonių

aukų ir išreiškia viltį, kad bus rastas taikus Kirgizijos konflikto sprendimas, pagrįstas demokratiniiais ir teisinės valstybės principais, taip pat pagarba žmogaus teisėms;

3. ragina laikinąją vyriausybę, galbūt padedant tarptautiniams veikėjams, atlikti patikimą, nešališką ir nepriklausomą smurtinių veikslių tyrimą, siekiant patraukti kaltininkus atsakomybėn;
4. ragina laikinąją vyriausybę dėti visas pastangas, siekiant grįžti prie įprastos tvarkos, taip pat sudaryti visas būtinas sąlygas pabėgėliams ir šalies viduje perkeltiems asmenims savo valia saugiai ir oriai grįžti į savo namus; ragina vietos valdžios institucijas imtis veiksmingų pasitikėjimą keliančių priemonių ir pradėti veiksmingą dialogą su visomis pietų Kirgizijoje gyvenančiomis etninėmis bendruomenėmis, siekiant vykdyti patikimą susitaikymo procesą;
5. atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis paspartinti humanitarinės pagalbos teikimą ir pradėti vykdyti trumpalaikes bei vidutinės trukmės atkūrimo programas, kad būtų atstatyti sugriauti namai ir kompensuotas prarastas turtas, taip pat įgyvendinti reabilitacijos projektus bendradarbiaujant su Kirgizijos valdžios institucijomis ir kitais paramos teikėjais, siekiant sukurti palankias sąlygas pabėgėliams ir šalies viduje perkeltiems asmenims sugrįžti; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į vietos vystymosi projektų svarbą;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina tarptautiniu lygmeniu dėti dideles pastangas siekiant paremti atkūrimo, stabilizavimo ir susitaikymo procesus pietinėje Kirgizijos dalyje, ir pabrėžia, kad per 2010 m. liepos 27 d. planuojamą paramos teikėjų susitikimą Biškeke galėtų būti sudarytos sąlygos šioms pastangoms sustiprinti;
7. pabrėžia, kad humanitarinė pagalba turi būti skiriama kartu dedant pastangas stabilizuoti padėtį, sumažinti didelį pavojų, kad smurtas atsinaujins, ir užkirsti jam kelią, nes smurtas kelia grėsmę taikai ir saugumui kitose Ferganos slėnio, bendro Uzbekistanui, Kirgizijai ir Tadžikistanui, teritorijose;
8. ragina iš esmės padidinti ES humanitarinę pagalbą, skirtą dėl naujausio smurto protrūkio pietinėje Kirgizijos dalyje nukentėjusiems žmonėms, taip pat ragina visapusiškai panaudoti Stabilumo priemonę;
9. mano, kad nauji ES įsipareigojimai pietinėje Kirgizijos dalyje bus būtini taip pat ir ilgesnės trukmės laikotarpiu; dar kartą ragina Komisiją parengti pasiūlymus dėl Vystymosi ir bendradarbiavimo priemonės lėšų perskirstymo siekiant sudaryti geresnes sąlygas ES imtis tvarių priemonių, atsižvelgiant į Kirgizijoje susidariusią naują padėtį; pabrėžia, kad vykdant ES politiką, skirtą Centrinei Azijai, itin didelis dėmesys turi būti skiriamas žmonių saugumui;
10. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją-vyriausiąją įgaliotinę ir valstybes nares remti ir aktyviai prisidėti greitai dislokuojant ESBO policijos misiją, kurios tikslas – užkirsti kelią naujam smurto proveržiui, stabilizuoti situaciją miestuose, nukentėjusiuose nuo susirėmimų, apsaugoti aukas ir labiausiai pažeidžiamus asmenis, taip pat palengvinti pabėgėlių ir šalies viduje perkeltų asmenų grįžimą;
11. atkreipia dėmesį į tai, kad 2010 m. birželio 27 d. Kirgizijoje vykęs referendumas dėl konstitucijos buvo taikus; pabrėžia, kad grįžimas prie konstitucinės tvarkos ir teisinės

valstybės principų yra itin reikšmingi siekiant užtikrinti ilgalaikį situacijos stabilumą šalyje; pabrėžia, kad kiti įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai (preliminariai numatyti 2010 m. spalio mėn.) turėtų suteikti konstitucinį pagrindą vyriausybei, turinčiai tvirtą teisinį pagrindą ir plačią visuomenės paramą; todėl ragina Kirgizijos valdžios institucijas nedelsiant imtis ryžtingų priemonių, kad iki numatytų parlamento rinkimų būtų išspęstos didelės problemos, kurias nurodė ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuras (DIŽTB); tikisi, kad su būsimu Kirgizijos parlamentu bus užmegzti stiprūs tarpparlamentiniai ryšiai;

12. išreiškia susirūpinimą dėl pranešimų apie kai kurių žmogaus teisių gynėjų sulaikymą Kirgizijoje ir ragina užtikrinti, kad jie būtų nedelsiant paleisti; ragina Kirgizijos valdžios institucijas imtis visų būtinų priemonių siekiant užtikrinti, kad žmogaus teisių gynėjai be jokių kliūčių galėtų dirbti savo darbą – skatinti ir ginti žmogaus teises;
13. pabrėžia bendrą Kirgizijos, jos kaimyninių valstybių, Rusijos, Kinijos, ES, JAV, ESBO ir kitų tarptautinės bendruomenės narių tikslą ir bendrą jų atsakomybę užkirsti kelią destabilizavimui ir ragina visus susijusius veikėjus siekti sąveikos;
14. išreiškia susirūpinimą dėl sunkumų kuriant demokratiją Kirgizijoje, kurie kyla dėl silpnos Kirgizijos laikinosios vyriausybės pozicijos ir šalyje veikiančių stiprių nusikalstamų grupuočių, įskaitant narkotikų kontrabandininkus pietų Kirgizijoje;
15. laikosi nuomonės, kad norint sumažinti įtampą ir išvengti naujų smurto proveržių labai svarbu sukurti pliuralistinę politinę sistemą, kurioje galėtų būti atstovaujama skirtingiems interesams ir sprendžiami ginčai, ir kad ES ir valstybės narės turi aktyviai remti demokratijos kūrimo procesą ir pastangas sumažinti tarptautinių veikėjų nuomonių skirtumus, siekiant pagerinti reformų proceso Kirgizijoje perspektyvas;
16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai-Sajungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių parlamentams ir vyriausybėms, Kirgizijos laikinajai vyriausybei, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, ESBO Generaliniam Sekretoriui ir Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.